

СЮЙ НА

ORCID iD: 0000-0002-4932-2882

аспірантка кафедри теорії та історії музичного виконавства
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
(Київ, Україна)
sujna.music@gmail.com

АРТИСТИЧНІ УМІННЯ ВОКАЛІСТА В КОНТЕКСТІ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ О. С. ТИМОШЕНКА

Проаналізовано вихідні положення наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та творчо-педагогічного досвіду О. С. Тимошенка, які надали змогу обґрунтувати зміст поняття «сценічний артистизм вокаліста». З'ясовано, що означений феномен доцільно розглядати з позицій генетики та генезису. Висвітлено змістове наповнення загальних і специфічних рис кожного виду артистизму вокаліста, завдяки яким здійснюється додаткове підсилення передачі інформації слухачам/глядачам у процесі сценічних виступів. Доведено, що недосконалість цієї складової виконавської майстерності вокаліста не тільки послаблює передачу необхідної музичної інформації, а й призводить до неадекватного сприйняття авторського задуму. Описано зміст поняття «артистичні уміння вокаліста», які характеризуються не успадкованою, а набутою здатністю особистості спрямовувати когнітивні ресурси на швидке віднайдення прийомів візуального підсилення передачі слухачам/глядачам образно-емоційного змісту музичного твору засобами перевтілення у концертний сценічний образ, а також мімічними та сценічними рухами. Розглянуто два види артистичних умінь вокаліста — вербальний та невербальний. Визначено загальні та специфічні риси їх прояву. До загальних рис віднесено досконалість перебігу психічних процесів (уваги, уяви та мислення), емоційних і вольових станів. Специфічними рисами прояву вербального виду артистичних умінь вокаліста є: виразність звучання голосу та його тембру, що безпосередньо залежить від вроджених властивостей виконавського апарату та «техніки» звуковидобування; логіка побудови мелодико-ритмічних ліній у гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку. З'ясовано, що специфічні риси прояву вербального виду артистичних умінь вокаліста пов'язані зі сценічним перевтіленням у новостворений емоційно-змістовий образ музичного твору, з його швидкістю, адекватністю, мобільністю, правдивістю, щирістю, культурою, збереженням власної гідності тощо. Доведено, що основу прояву невербального виду артистичних умінь вокаліста забезпечує здатність до комунікативного впливу на слухачів/глядачів у процесі сценічної музично-виконавської діяльності завдяки мімічним та сценічним рухам. Його специфічні риси пов'язані з природністю, пластичністю, вишуканістю та емоційною «насиченістю» мімічних і сценічних рухів.

Ключові слова: сценічний артистизм вокаліста, артистичні вміння, творча діяльність О. С. Тимошенка, перевтілення, сценічні рухи.

Постановка проблеми... Сценічна діяльність вокаліста здійснюється не тільки завдяки творчій реалізації сформованих виконавських умінь і навичок, а й розвиненого артистизму, який у процесі інтерпретації музичних творів підсилює передачу інформації слухачам завдяки додатковому висвітленню

музичного образу як зовнішнім, так і внутрішнім проявом власної творчої активності; зачаровуючій силі вербального та не вербального впливу інтерпретатора на слухацьку аудиторію під час сценічного виступу; рефлексії вокаліста; застосуванню комунікативних засобів тощо. Складником артистизму вокаліста є його артистичні уміння. Усвідомлення загальних і специфічних рис кожного їх виду створює умови вокалісту не «стихійно», а цілеспрямовано формувати такі фахові вміння у процесі роботи над музичним твором та творчо їх реалізовувати під час сценічних виступів. Саме тому обрана проблематика потребує ретельного розгляду в контексті творчої діяльності О. С. Тимошенка, який надавав особливого значення перевтіленню в уявний художній образ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Сучасне мистецтвознавство має суттєві надбання в аспекті дослідження артистизму митців театральної діяльності. Разом з тим, простежуються різні методологічні підходи до його прояву в процесі сценічної діяльності актора. Зокрема, М. Щепкін (1953) та інші митці вважали, що артистизм актора має бути «реальним», тобто правдиво передавати змістово-емоційний образ мистецького твору з максимальним зануренням в його психологічні властивості. Натомість, Б. Брехт (1997) та інші майстри театрального мистецтва розглядали цей феномен як копіювання переживань змістово-емоційного образу мистецького твору без власної проникливої чутливості до його психологічних властивостей. У науковій літературі простежується й «компромісний» методологічний підхід до прояву артистизму актором у процесі творчої діяльності. Так, за переконаннями К. Станіславського (1985) означеному процесу має бути властиве прагнення актора до максимального занурення в риси «героя» зі збереженням власного «Я».

У музичному мистецтві кінця XX – початку XXI століть досить стрімко здійснюються наукові дослідження проблем сценічної діяльності вокалістів, хорових диригентів та інструменталістів, зокрема:

- вивчаються традиції минулого і сьогодення на оперній сцені (Антонюк, 2000), а також сучасних аспектів теорії та практики хорового співу (Тимошенко, 1986);

- спрямовуються зусилля науковців на розкриття художньо-естетичних (Романов, 2013) та виконавських аспектів музичного мислення інтерпретаторів (Москаленко, 1998);

- активізуються психологічні (Юник, 2009, 2020) та фізіологічні (Єргієв, 2016) ресурси дослідників на виявлення сучасних тенденцій розвитку інструментально-виконавського мистецтва;

- сфокусовується увага науковців на інваріантному висвітленні конфігурації змісту та структури артистизму музикантів-виконавців у ракурсах осмислення музичного твору (Чванова, 2005), психомоторики (Цагареллі, 1989), психофізіології (Комаров, 2010) тощо.

Натомість, поза увагою науковців та визначних діячів театрального й музичного мистецтва залишилось обґрунтування змістового наповнення поняття «артистичні вміння» митців сценічної творчості та їх класифікація на види.

Мета дослідження полягає у висвітленні змістового наповнення поняття «артистичні вміння вокаліста» та загальних і специфічних рис кожного їх виду завдяки яким здійснюється додаткове підсилення передачі інформації слухачам у процесі сценічних виступів. Досягнення мети вимагало вирішення певних завдань, а саме:

1) з'ясування змістового наповнення понять «артистизм вокаліста» і «артистичні вміння вокаліста» на основі вихідних положень наукової та методичної літератури з театрального й музичного мистецтва у межах досліджуваної проблеми;

2) розмежування артистичних умінь вокаліста на види завдяки екстраполяції сценічного досвіду провідних музикантів-виконавців;

3) визначення загальних та специфічних рис кожного виду артистичних умінь вокаліста.

Виклад основного матеріалу дослідження... У мистецтвознавстві артистизм вивчався з позицій особистісно-діяльнісного підходу. Зокрема, на особливу увагу заслуговує теза Л. Виготського, що означений феномен («*ars, artis*») — в перекладі з латині означає «ремесло, мистецтво, наука, уміле

володіння, майстерність») є творчим початком будь-якої сфери діяльності. За його переконаннями, артистизм — це універсальна якість кожної особистості стосовно перевтілення в інший образ зі збереженням відчуття «...правди і віри в реальність уявленого» (1968, с. 86). Аналогічні погляди простежуються у працях Р. Бажанової (2010), Б. Захави (1978), В. Немировича-Данченко (1984), К. Станіславського (1985), Л. Танюка (2003), М. Щепкіна (1953) та інших театральних діячів, які розглядали артистизм у контексті соціокультурних категорій сценічної діяльності, зокрема:

- В. Немировича-Данченко розглядав артистизм актора як прояв його індивідуальної рефлексії (1984);

- Р. Бажанова інтерпретувала поняття «артистизм» як здатність артиста представляти художнє явище зі спроможністю до перевтілення в «героя» художнього твору (2010);

- М. Щепкін наголошував на необхідності актора комунікативними засобами підсилювати емоційність передачі мовного тексту глядачам (1953);

- К. Станіславський, розкриваючи глибинні механізми артистичної діяльності актора, особливу увагу надавав магичній силі його впливу на аудиторію (1985);

- Л. Танюк вважав, що артист на сцені повинен виглядати невимушено під час розкриття створеного ним цілісного образу (2003).

Аналіз праць визначних діячів театального мистецтва надав змогу Ю. Цагареллі уніфікувати змістове наповнення артистизму, яке, за його переконаннями, відображає означене поняття не тільки для артистів театру, а й інших видів мистецтв та напрямів прилюдної діяльності. На його думку «Артистизм — це здатність до комунікативного впливу на публіку шляхом зовнішнього відображення артистом внутрішнього змісту художнього образу на основі сценічного перевтілення» (1989, с. 301).

У музичному мистецтві артистизм розглядали з позицій:

- особистісно-адаптаційного комплексу виконавських засобів впливу на слухачів (Єргієв, 2016, Москаленко, 1998; Чванова, 2005 та інші);

- одного з необхідних компонентів системи засобів спілкування виконавців зі слухачами (Комаров, 2010; Романова, 2013; Юник, 2009 та інші);

- форм прояву професійної майстерності вокаліста та хоровика (Антонюк, 2000; Гусарчук, 2008; Тимошенко, 1986 та інші);

- показника професійної комунікативної компетентності митців (Гребенюк, 2000; Цагареллі, 1989; Yunuk, 2020).

Розглядаючи змістове наповнення поняття «артистизм» з позицій музичного мистецтва В. Комаров визначив означений феномен як «... сукупність прояву сценічної поведінки, мета якої — передача допоміжної художньої інформації слухачеві, додаткове висвітлення музичного образу за рахунок як зовнішнього, так і внутрішнього прояву творчої активності» (2010, с. 19). При цьому автор зазначив, що взаємний комунікативний вплив виконавців на слухачів/глядачів і слухачів/глядачів на виконавців підсилює артистизм інтерпретаторів. Означений феномен, на його думку, доцільно класифікувати на види, а саме:

- за напрямом виконавського стилю інтерпретатора, де проявляється інтровертний або екстравертний тип артистизму;

- за ступенем домінування когнітивної чи емоційної активності інтерпретатора, де проявляється ірраціональний або експресивний тип артистизму (2010).

О. Романова, розглядаючи різноманітність естетичних проявів артистизму, дійшла висновку, що означений феномен як специфічна форма самовираження вокаліста в соціопросторі і в галузі мистецтва набуває статусу культурної цінності завдяки взаємообумовленості пластичних, візуальних і мовних засобів виразності. Вона виділяє такі різновиди артистизму: творчий, безпринципний та вульгарний (2013). У дослідженні К. Стейнера вказується на те, що артистизм будь-якого фахівця мистецької спрямованості залежить не тільки від набутих виконавських навичок, а й від вроджених задатків індивідуума (1970). На його думку, існує два види носіїв артистизму, а саме:

перший — збудливі, енергійні та швидкі індивідууми;

другий — спокійні, повільні та розмірені індивідууми (1970).

Незалежно від виду носія артистизму В. Антонюк вважає, що артистизм вокаліста є цілісною системою власних професійно-значущих, взаємопов'язаних та взаємообумовлених його якостей, котрі сприяють вільному самовираженню у процесі виконання музичних творів. Саме таким чином, на її думку, вокаліст наче створює себе заново (2000). Аналогічні погляди простежуються в науковому дослідженні Н. Гребенюк. За її переконаннями, артистизм є компонентом художньо-комунікативної майстерності вокаліста, спрямованим на виконання емоційно-експресивних, художньо-інтелектуальних і художньо-операційних виконавських дій. Вона характеризує його як найбільш досконалий прояв всього комплексу професійних компетенцій, спрямованих на підсилення впливу вокаліста на слухачів/глядачів (2000). Досліджуючи творчо-педагогічний досвід О. Тимошенка, Т. Гусарчук дійшла висновку, що формування «яскравого артистизму» у хоровиків надало змогу «Майстру» створити власну «диригентську школу» (Гусарчук, 2008, с. 36). У процесі розгляду універсуму музиканта-інструменталіста кінця ХХ – початку ХХІ століття І. Єргієв зазначив: «... артистизм в музиці — це категорія, зміст якої не вміщується в межі однозначного терміну, але являє собою множинність, що вбирає в себе зміст наступних понять: діяльність, майстерність, творчість, віртуозність, рух (локомоції), сприйняття, естетика, враження, перетворення-перевтілення (2016, с. 344).

Отже, у працях з мистецтвознавства лише простежується інформація щодо визначення змісту поняття «артистизм вокаліста». Разом з тим, екстраполяція вихідних положень наукових досліджень В. Антонюк (2000), Н. Гребенюк (2000), І. Єргієва (2016), В. Комарова (2010), В. Москаленка (1998), О. Романова (2013), К. Стейнера (1970), Ю. Цагареллі (1989), Д. Юника (2009, 2020) та вивчення творчо-педагогічного досвіду О. Тимошенка надають змогу зазначити, що артистизм вокаліста доцільно розглядати з позицій генезису та генетики, адже вроджені властивості особистості відіграють важливу роль у його прояві під час сценічної інтерпретації музичного твору. Особливо це проявляється у:

- швидкості збудження емоційної сфери та її гальмування;
- мобільності емоційних реакцій на мелодико-ритмічні лінії в гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку;
- енергійності та вольовій насиченості мімічних і сценічних рухів;
- здатності до інтелектуального контролю за сценічною поведінкою тощо.

На жаль, у працях з мистецтвознавства відсутня інформація стосовно артистичних умінь вокаліста, їх змістового наповнення та класифікації. Разом з тим, простежується інформація про засоби вербального та невербального комунікативного впливу вокаліста на слухачів/глядачів, які забезпечують досягнення «відчуття правди і віри» в реальності концертного сценічного образу. Прояв цих «засобів» здійснюється завдяки виконавським умінням вокаліста, дефініція яких у мистецтвознавстві все ще не є сталою. Існує два основних методологічних підходи інтерпретації змісту поняття «вміння». Відповідно до першого методологічного підходу, означений феномен можна охарактеризувати як не вроджену, а набуту здатність вокаліста швидко і легко знаходити прийоми вирішення творчих проблем, що виникають у процесі музично-виконавської діяльності. Оперуючи вихідними положеннями другого методологічного підходу до розуміння змісту поняття «вміння», цей феномен доцільно пов'язувати зі складною психічною структурою, в основі якої знаходиться інтелект, воля та емоції, котрі забезпечують свідоме й цілеспрямоване досягнення поставленої мети у змінних умовах музично-виконавської діяльності.

Отже, екстраполюючи вихідні положення сучасної науки та сценічний досвід провідних музикантів-виконавців можна зазначити, що існує два види артистичних умінь вокаліста: вербальний та невербальний. Вербальний (від «*verbalis*» — мовний) вид доцільно пов'язувати не тільки з «технікою» звуковидобування, виразністю звучання голосу, його тембру, а й з логікою побудови мелодико-ритмічних ліній у гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку, в основі якої є внутрішнє перевтілення вокаліста в сценічний образ. Таке перевтілення здійснюється завдяки емоційним реакціям його організму на

уявну модель інтерпретації образу музичного твору з урахуванням індивідуальної рефлексії та творчої імпровізації сценічної поведінки. Сценічному перевтіленню вокаліста властиві два його підвиди: внутрішній та зовнішній. Якщо перший підвид (внутрішній) спрямовується на миттєве «входження» в уявний (не статичний, а постійно творчо оновлювальний) музичний образ, то другий (зовнішній) — на максимальний прояв сценічного перевтілення у процесі його трансформації в реальний (не уявний) музичний образ інформаційного потоку виконавської діяльності з урахуванням оптимальної емпатії по відношенню до слухачів/глядачів. Фундаментальну основу прояву сценічного перевтілення забезпечує здатність вокаліста створювати в уяві емоційно-змістовий образ музичного твору, а також якісно його відтворювати в інформаційному потоці виконавської діяльності завдяки:

- проникненню у психологізм авторського задуму;
- полісуб'єктній діалогічній взаємодії з палітрою звучання музичного твору;
- чуттєвій реакції на сприйняту інформацію про властивості відображення бажаного змістово-емоційного образу музичного твору;
- виразності уявлення змістово-емоційного образу музичного твору;
- відчуттю внутрішньої свободи при втіленні уявного змістово-емоційного образу музичного твору в інформаційний потік виконавської діяльності.

Натомість, у сценічній творчості вокаліста не тільки проявляються вербальні артистичні вміння завдяки яким здійснюється вплив на слухачів/глядачів. В означеному процесі неабияку роль відіграють невербальні артистичні вміння, оскільки останні обумовлюються імпульсами його підсвідомості, що надає змогу більш переконливо доносити до цільової аудиторії образно-емоційний зміст музичного твору. Якщо вербальний канал використовується для передачі музичної інформації слухачам/глядачам, то невербальний — для встановлення «творчого діалогу» з ними на основі прояву власного ставлення до образно-емоційного змісту музичного твору. Невербальні артистичні вміння вокаліста проявляються в його міміці та сценічних рухах.

Фундаментальну основу їх прояву забезпечує здатність вокаліста до комунікативного впливу на слухачів/глядачів у процесі сценічної музично-виконавської діяльності завдяки:

- підпорядкуванню міміки та сценічних рухів створеному в уяві змістово-емоційному образу музичного твору;
- емоційній відповідності міміки та сценічних рухів створеному в уяві змістово-емоційному образу музичного твору;
- активізації міміки та сценічних рухів.

Обом видам артистичних умінь вокаліста (вербальному та невербальному) властиві як загальні, так і специфічні риси. Загальною їх рисою є досконалість психічних процесів, які забезпечують:

- спрямованість уваги на бажані об'єкти;
- необхідну інтенсивність стійкості, концентрації та розподілу уваги;
- величину обсягу уваги та необхідну швидкість її переключення на інші об'єкти;
- досконалість сприймання властивостей змістово-емоційного образу музичного твору, довільне чи мимовільне їх запам'ятовування та якісне відтворення;
- вишуканість асоціативного уявного «бачення» творчих властивостей новоствореного змістово-емоційного образу музичного твору;
- чіткість творчого мислення;
- емоційну насиченість мережива уявного творення нового змістово-емоційного образу музичного твору;
- гнучкість емоційних реакції на мінливість властивостей змістово-емоційного образу музичного твору.

Першому виду артистичних умінь вокаліста (вербальному) окрім загальних рис мають бути властиві ще й специфічні, зокрема:

- «інформаційна природа» сценічного перевтілення у змістово-емоційний образ музичного твору;
- швидкість сценічного перевтілення в новостворений емоційно-змістовий

образ музичного твору;

- адекватність сценічного перевтілення емоційно-змістовому образу музичного твору;

- миттєвість переключення уваги на нові уявно створені творчі властивості змістово-емоційного образу музичного твору;

- відчуття внутрішньої свободи при сценічному перевтіленні у новий уявно створений (творчий) змістово-емоційний образ музичного твору;

- правдивість та відвертість прояву власного емоційного стану під час інтерпретації музичного твору;

- щирість передачі інформації слухачам/глядачам;

- емоційна чутливість до слухачів/глядачів;

- збереження внутрішньої свободи у процесі прояву сценічного перевтілення;

- збереження власної гідності у процесі прояву сценічного перевтілення;

- культура підсилення передачі інформації перевтіленням у новий уявно створений (творчий) змістово-емоційний образ музичного твору;

- відсутність негативного впливу хвилювання (хвилювання-остраха, хвилювання-паніки та хвилювання-апатії) на прояв сценічного перевтілення.

Другому виду артистичних умінь вокаліста (невербальному) також окрім загальних рис мають бути властиві ще й специфічні, зокрема:

- проникливість творчого діалогу зі слухачами/глядачами;

- природність (невимушеність) відтворення мімічних та сценічних рухів;

- емоційна «насиченість» міміки та сценічних рухів;

- пластичність мімічних та сценічних рухів;

- граційна вишуканість мімічних та сценічних рухів;

- збереження внутрішньої свободи у процесі відтворення мімічних та сценічних рухів;

- збереження власної гідності у процесі відтворення мімічних та сценічних рухів;

- культура підсилення передачі інформації слухачам/глядачам емоційно

насиченими і виразними мімічними й сценічними рухами;

- відсутність негативного впливу хвилювання (хвилювання-остраха, хвилювання-паніки та хвилювання-апатії) на відтворення мімічних та сценічних рухів.

Висновки.

1. Екстраполяція вихідних положень наукових досліджень в галузі мистецтвознавства та творчо-педагогічного досвіду О. Тимошенка надають змогу обґрунтувати міст поняття «сценічний артистизм вокаліста». Означений феномен доцільно розглядати з позицій генетики та генезису, тобто: сценічний артистизм вокаліста — це не вроджена, а набута система засобів прояву їх сценічної поведінки, яка спрямовується на додаткове підсилення передачі образно-емоційного змісту музичного твору завдяки комунікативному впливу на слухачів/глядачів. Недосконалість цієї складової виконавської майстерності вокаліста не тільки послаблює передачу необхідної музичної інформації, а й призводить до неадекватного сприйняття авторського задуму.

2. Складником сценічного артистизму вокаліста є артистичні вміння, які доцільно розглядати як не успадковану, а набуту здатність особистості спрямовувати когнітивні ресурси на швидке віднайдення прийомів візуального підсилення передачі слухачам/глядачам образно-емоційного змісту музичного твору засобами перевтілення у концертний сценічний образ, а також мімічними та сценічними рухами.

3. Артистичні вміння вокаліста проявляються у двох видах — вербальному та невербальному, які залежать від досконалості перебігу психічних процесів (уваги, уяви та мислення), емоційних та вольових станів.

Основою прояву вербального виду артистичних умінь вокаліста є виразність звучання голосу та його тембру, що безпосередньо залежить від вроджених властивостей виконавського апарату та «техніки» звуковидобування, а також логіка побудови мелодико-ритмічних ліній у гнучкому інтонаційно-фразовому розвитку. Специфічні риси вербального виду артистичних умінь вокаліста пов'язані зі сценічним перевтіленням у новостворений емоційно-

змістовий образ музичного твору, зокрема з його швидкістю, адекватністю, мобільністю, правдивістю, щирістю, культурою, збереженням власної гідності тощо. Існує два види сценічного перевтілення вокаліста: внутрішній та зовнішній, де перший — спрямовується на «входження» в уявний (не статичний, а постійно творчо оновлювальний) музичний образ, а другий — на прояв сценічного перевтілення у процесі його трансформації в реальний (не уявний) музичний образ інформаційного потоку виконавської діяльності з урахуванням оптимальної емпатії по відношенню до слухачів/глядачів.

Основу прояву невербального виду артистичних умінь вокаліста забезпечує його здатність до комунікативного впливу на слухачів/глядачів у процесі сценічної музично-виконавської діяльності завдяки власному ставленню до сценічного образу, що відображається в мімічних та сценічних рухах, їх підпорядкуванні та емоційній відповідності створеному в уяві змістово-емоційному образу музичного твору. Специфічні риси невербального виду артистичних умінь вокаліста забезпечують проникливість творчого діалогу зі слухачами/глядачами. Вони проявляються у мімічних та сценічних рухах, досконалість відтворення яких характеризується природністю (невимушеністю), пластичністю, вишуканістю, культурністю та емоційною «насиченістю». Відтворення мімічних та сценічних рухів зі збереженням внутрішньої свободи та власної гідності, а також відсутність негативного впливу хвилювання (хвилювання-страху, хвилювання-паніки та хвилювання-апатії) на означений процес — є провідними ознаками специфічних рис невербального виду артистичних умінь вокаліста.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі будуть скеровані на вивчення специфіки застосування/прояву сценічних артистичних умінь вокаліста в музичних творах різних жанрів та стилів з урахуванням етнокультурних та національних традицій.

Список використаної літератури та джерел

1. Антонюк, В. Г., 2000. Постановка голосу. Київ: Українська ідея.
2. Бажанова, Р. К., 2010. Соотношение артистизма и театральности: философско-культурологический анализ. Ученые записки Казанского государственного университета, Т.152, Кн.1, сс. 34–40.

3. Выготский, Л. С., 1968. Психология искусства. Москва: Искусство.
4. Гребенюк, Н. Є., 2000. Вокально-виконавська творчість. Дис. доктора мистецтвознавства. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського.
5. Гусарчук, Т. В., 2008. Вихователь хормейстерів. Українська культура, 2 (лютий), с. 36.
6. Єрґієв, І. Д., 2016. Артистичний універсум музиканта-інструменталіста кінця ХХ – початку ХХІ століття. Дис. доктора мистецтвознавства. Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової.
7. Захава, Б. Е., 1978. Мастерство актера и режиссера. Москва: Искусство.
8. Комаров, В. А., 2010. Артистизм как феномен музыкального искусства. Автореф. дисс. канд. искусствоведения. ФГОУ ВПО Оренбургский государственный институт искусств.
9. Москаленко, В. Г., 1998. До визначення поняття «музичне мислення». Українське музикознавство, 28, сс. 48–53.
10. Немирович-Данченко, В. И., 1984. О творчестве актера. Москва: Искусство.
11. Романова, Е. В., 2013. Разнообразие эстетических проявлений артистизма. Автореф. дисс. канд. философских наук. Московский государственный университет культуры и искусств.
12. Станиславский, К. С., 1985. Работа актёра над собой. Ч.1. Москва: Искусство.
13. Стейнер, К., 1970. Психология игры. Москва: Знание.
14. Танюк, Л., 2003. Слово. Театр. Життя. Вибране в 3-х томах. Т.2. Київ: Альтерпрес.
15. Тимошенко, О. С., 1986. Вокалізація як засіб виразності: виконавство. Музика, 2, сс. 18–19.
16. Цагарелли, Ю. А., 1989. Психология музыкально-исполнительской деятельности. Дисс. доктора психологических наук. Ленинградский государственный университет.
17. Чванова, А. Н., 2005. Формирование артистизма у музыкантов исполнителей. Автореф. дисс. канд. педагогических наук. Самарский государственный университет.
18. Щепкін, М. С., 1953. Записки. Листування. Київ: Мистецтво.
19. Юник, Д. Г., 2009. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування. Київ: ДАКККиМ.
20. Brecht, B., 1997. Über Stoffe und Form. Ausgewählte Werke in sechs Bänden. Jubiläumsausgabe zum 100. Geburtstag; Frankfurt a.M.: Suhrkamp Verlag.
21. Yunyk, D., 2020. Psychological foundations of the functioning of the structural components of the memory of recipients. In: O. Mykhailychenko, ed. Management of higher and secondary education. – Atlanta, GA, USA : Scholar's Press, pp. 255–267.

References

1. Antoniuk, V. H., 2000. *Postanovka holosu* [Voice staging]. Kyiv: Ukrainska idea.
2. Bazhanova, R. K., 2010. Sootnoshenie artistizma i teatral'nosti: filosofsko-kul'turologicheskii analiz [The relationship between artistry and theatricality: a philosophical and cultural analysis]. *Uchenye zapiski Kazanskogo gosudarstvennogo universiteta*, 152, 1, pp. 34–40.
3. Vyhotskii, L. S., 1968. *Psikhologiya iskusstva* [Psychology of Art]. Moskva: Iskusstvo.
4. Hrebeniuk, N. Ye., 2000. *Vocal and performing creativity*. Doctor in Art History. Thesis. Tchaikovsky National music academy of Ukraine.
5. Husarchuk, T. V., 2008. Vykhovatel khormeisteriv [Educator of choirmasters]. *Ukrainska kultura*, 2 (February), p. 36.
6. Yerhiev, I. D., 2016. *The artistic universe of a musician-instrumentalist of the late XX – early XXI century*. Doctor in Art History. Odessa National Music Academy named after A. V. Nezhdanova.
7. Zakhava, B. Ye., 1978. *Masterstvo aktera i rezhisera* [The skill of an actor and director]. Moskva: Iskusstvo.
8. Komarov, V. A., 2010. *Artistry as a phenomenon of musical art*. Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. FGOU VPO Orenburg State Institute of Arts.
9. Moskalenko, V. H., 1998. Do vyznachennia poniattia "muzichne myslennia" [To define the concept of "musical thinking"]. *Ukrainske muzykoznavstvo*, 28, pp. 48–53.

10. Nemyrovich-Danchenko, V. I., 1984. *O tvorchestve aktera* [About the work of actor]. Moskva: Iskusstvo.
11. Romanova, Ye. V., 2013. *Variety of aesthetic manifestations of artistry*. Ph.D. in Philosophy. Abstract of Thesis. Moscow State University of Culture and Arts.
12. Stanislavskii, K. S., 1985. *Rabota aktera nad soboi* [The work of the actor on himself]. Part 1. Moskva: Iskusstvo.
13. Steiner, K., 1970. *Psikhologiya igry* [The psychology of game]. Moskva: Znanie.
14. Taniuk, L., 2003. *Slovo. Teatr. Zhyttia. Vybrane v 3-h tomakh* [Word. Theater. Life. Selected in 3 volumes]. Vol.2. Kyiv: Altpress.
15. Tymoshenko, O. S., 1986. Vokalizatsia yak zasib vyraznosti: vykonavstvo [Vocalization as a means of expression: performance]. *Musyka*, 2, pp. 18–19.
16. Tsaharelli, Yu. A., 1989. *Psychology of musical performance activity*. Doctor in Psychology. Thesis. Leningrad State University.
17. Chvanova, A. N., 2005. *Formation of artistry of musicians-performers*. Ph.D. in Pedagogics. Abstract of Thesis. Samara State University.
18. Shchepkin, M. S., 1953. *Zapysky. Lystuvannia* [Notes. Correspondence]. Kyiv: Mystetstvo.
19. Yunyk, D. H., 2009. *Vykonavska nadiinist muzykantiv: zmist, struktura i metodyka formuvannia* [Performance of musicians: content, structure and methods of formation]. Kyiv: DAKKKiM.
20. Brecht, B., 1997. Über Stoffe und Form. *Ausgewählte Werke in sechs Bänden. Jubiläumsausgabe zum 100. Geburtstag*; Frankfurt a.M.: Suhrkamp Verlag.
21. Yunyk, D., 2020. Psychological foundations of the functioning of the structural components of the memory of recipients. In: O. Mykhailychenko, ed. *Management of higher and secondary education*. – Atlanta, GA, USA : Scholar's Press, pp. 255–267.

SUJNA

ORCID ID: 0000-0002-4932-2882

Postgraduate at the Department of Theory and History of Music Performance,
P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)
sujna.music@gmail.com

ARTISTIC ABILITIES OF THE VOCALIST IN THE CONTEXT OF O. S. TYMOSHENKO'S CREATIVE ACTIVITY

The initial provisions of scientific research in the field of art history and creative-pedagogical experience of O. S. Tymoshenko are analyzed, which provided the opportunity to substantiate the meaning of the concept "stage artistry of the vocalist". It was found that this phenomenon should be considered from the standpoint of genetics and genesis. It was found that this phenomenon should be considered from the standpoint of genetics and genesis. The content of general and specific features of each type of vocalist's artistry is highlighted, thanks to which the transfer of information to listeners/spectators in the process of stage performances is further strengthened. It is proved that the imperfection of this component of the vocalist's performing abilities not only weakens the transmission of the necessary musical information, but also leads to an inadequate perception of the author's intention. There are described maintenance concepts "artistic abilities of vocalist", that are characterized not legacy, but purchased ability of personality to send cognitive resources to the rapid searching for of receptions of the visual strengthening of transmission to the listeners/spectators of figuratively-emotional maintenance of piece of music by facilities of reincarnation in a concerto stage character, and also mimic and stage motions. Two types of artistic abilities of a vocalist are considered — verbal and nonverbal. The general and specific features of their manifestation are determined. The general features include the perfection of mental processes (attention, imagination and thinking), emotional and volitional states. Specific features of manifestation of the verbal type of artistic abilities of the vocalist are: the expressiveness of sound of the voice and its timbre, which

directly depends on the innate properties of the performing apparatus and the "technique" of sound production; logic of construction of melodic-rhythmic lines in flexible intonation-phrase development. It was found that the specific features of the verbal form of artistic abilities of the vocalist are associated with the stage transformation into a newly created emotional and semantic image of the musical work, its speed, adequacy, mobility, truthfulness, sincerity, culture, self-esteem and more. It is proved that the basis of the manifestation of the non-verbal type of artistic abilities of the vocalist is provided by the ability to communicatively influence the listeners/spectators in the process of stage music performance due to facial expressions and movements. Its specific features are associated with naturalness, plasticity, sophistication and emotional "saturation" of facial and stage movements.

Keywords: *stage artistry of the vocalist, artistic abilities, creative activity of O. S. Tymoshenko, reincarnation, stage movements.*

Стаття надійшла до редакції 04.08.2020